

Om engelsk jernbaneartilleri under Anden Verdenskrig

Indledning

Som supplement til min artikel Om engelsk jernbaneartilleri under Første Verdenskrig kan historien rundes af med en omtale af den engelske brug af jernbaneartilleri under Anden Verdenskrig.

Jernbaneartilleriet er ikke et af de våbensystemer, som man umiddelbart forbinder med den engelske hærs indsats fra 1939 til 1945, men det havde dog en især moralsk betydning i de første år, der fulgte efter tilbagetrækningen fra Dunquerque i sommeren 1940.

12" jernbanehaubits, Mk 3 og Mk 5

?
12" jernbanehaubits Mk 3, ca. 1940. Fra Kilde 3.

Pjecerne havde været opmagasineret siden demobiliseringen efter Første Verdenskrig og blev hentet frem af gemmerne i 1939.

Kilde 1 omtaler, at "et antal" 12" jernbanehaubitser blev sendt med Ekspeditionskorpsset til Frankrig i 1939.

Kilde 6 anfører underafdelingen som 1st Super Heavy Battery, Royal Artillery.

Pjecerne blev efterladt i Frankrig, måske endda uden for alvor at have afgivet et skud, og overgik siden til den tyske hær, hvor de fik betegnelserne *Haubitze Eisenbahn 633 (e)* og *634 (e)*.

Det henstår p.t. i det uvisse, om - og i givet fald til hvad - pjecerne blev anvendt. Måske særligt interesserede har lyst til at følge dette tyske spor op...

De 12" jernbanehaubitser, der endnu var tilbage i England, blev indsat som langtrækkende artilleri i

invasionsforsvaret.

9,2" jernbanekanon

Denne pjece var også et levn fra Første Verdenskrig. De tidligste modeller blev skrottet i 1920'erne; de bedste og nyeste af de resterende - der meget ligner 12" jernbanehaubitsen - blev oplagt på depoter. I 1940, hvor manglen på langtrækkende artilleri var akut, blev de fundet frem igen.

Der blev dannet et antal batterier, der indgik i invasionsforsvaret omkring i Kent, mellem Dover og Canterbury.

12" jernbanehaubitser Mk 3 og Mk 5 (forrest), ca. 1940.

Fra Kilde 4.

13,5" jernbanekanon

Ideen til denne pjece opstod i juni 1940 og ophavsmanden var oberstløjtnant S.M. Cleeve, Royal Artillery, der under Første Verdenskrig havde været chef for 471st Siege Battery, Royal Garrison Artillery under den berømte skydning 8. august 1918 - *The King's Shot* - som er beskrevet i min artikel *The King's Shot af Jeff Dorman*.

Oberstløjtnanten var en af de få tilbageværende officerer med praktisk erfaring i jernbaneartilleri og han var desuden bekendt med, at der stadig fandtes et antal jernbaneaffutager, der var tiltænkt Første Verdenskrigs 14" jernbanekanoner samt en tilsvarende 18" pjece, der dog først var klar efter krigens afslutning. Han fandt yderligere frem til et antal 13,5" kanoner, der stammede fra ældre krigsskibe (af bl.a. klassen HMS Iron Duke). Der blev nu bygget i alt 3 pjecer, hvoraf den første var klar den 20. september 1940; de to sidste var færdige inden udgangen af maj 1941. At dømme efter rådigt billedmateriale, var det færdige resultat var stort set identisk med 14" jernbanekanon fra Første Verdenskrig.

De tre jernbanekanoner blev i stil med forgængerne under Første Verdenskrig døbt His Majesty's Gun "Scene Shifter", "Gladiator" og "Piecemaker". Kanonbesætningerne kom dog ikke fra Hæren, men fra Royal Marines, der havde overskud af personel samt erfaringer fra betjening af tilsvarende kanoner i kystforsvaret.

Kanonerne blev sendt til området om Dover, hvorfra de løste opgaver i såvel invasionsforsvaret som - nok så væsentligt i moralsk sammenhæng - beskydning af tyske stillinger om Calais. Tyskerne skød dog også den anden vej og den 10. december 1940 faldt en tysk granat således ganske tæt ved kanonen "Piecemaker". Skuddet beskadigede et hjulpar og sårede en marineinfanterist dødeligt.

18" jernbanehaubits

18" jernbanehaubits i stilling nær Dover. Fra Kilde 2.

Den fjerde og sidste type, som var i brug under Anden Verdenskrig var 18" jernbanehaubitsen.

Pjecen var et produkt af Første Verdenskrig, men var først klar til ibrugtagning, da krigen var slut. I 1926 blev 14" jernbanekanonerne skrottet og et 18" kanonrør blev monteret på jernbaneaffutagen fra His Majesty's Gun "Boche Buster". Pjecen skød to gange i løbet af mellemkrigstiden.

I 1940 blev *Boche Buster*, der var pjecen i 11th Super Heavy Battery, sendt til området om Dover, hvor den blev genstand for stor opmærksomhed.

Pjecen blev ofte fotograferet "in action", men kunne i virkeligheden knap dække kyststrækningen, og havde slet ikke rækkevidde til at nå tværs over Den engelske Kanal, hvilket indtryk presseomtaler ellers ofte efterlod.

Planer om at oprette Super Heavy Artillery Group

I slutningen af 1943 var der planer om at oprette Super Heavy Artillery Group, der skulle støtte 21st Army Group i Nordvesteuropa.

Artillerigruppen skulle bestå af to Super Heavy Artillery Regiments (= artilleriafdelinger). Den ene afdeling skulle bestå af fire batterier á 2 stk. 9,2" jernbanekanoner; den anden skulle bestå af et batteri med 1 stk. 18" jernbanehaubits samt tre motoriserede batterier - et med 8" kanoner og to med 240mm haubitser, begge amerikanske pjecer. Under indtryk af den allierede luftoverlegenhed var tiden imidlertid løbet fra jernbaneartilleri og planerne blev derfor ikke til noget.

Se også British Artillery in World War 2 - Artillery Organisations.

Krigsspilsorganisation

Skulle man være inspireret til at opstille et jernbanebatteri fra 1939-40 - f.eks. som krigsspilsenhed - så angiver Mike D. Taylor *The Gamers Guide to the BEF in 1940, Part I* (Kilde 6) følgende eksempelvis opstilling:

Batteriet

- 1 batterichef
- 1 stabsvogn
- 1 kanonbesætning

Togstammen

- 1 damplokomotiv
- 1 jernbanehaubits/jernbanekanon
- 1 godsvogn (med kran og jordankre)
- 1 godsvogn (ammunition)
- 1 godsvogn (bagage)
- 1 personvogn (transporterer kanonbesætningen)
- 1 bremsevogn

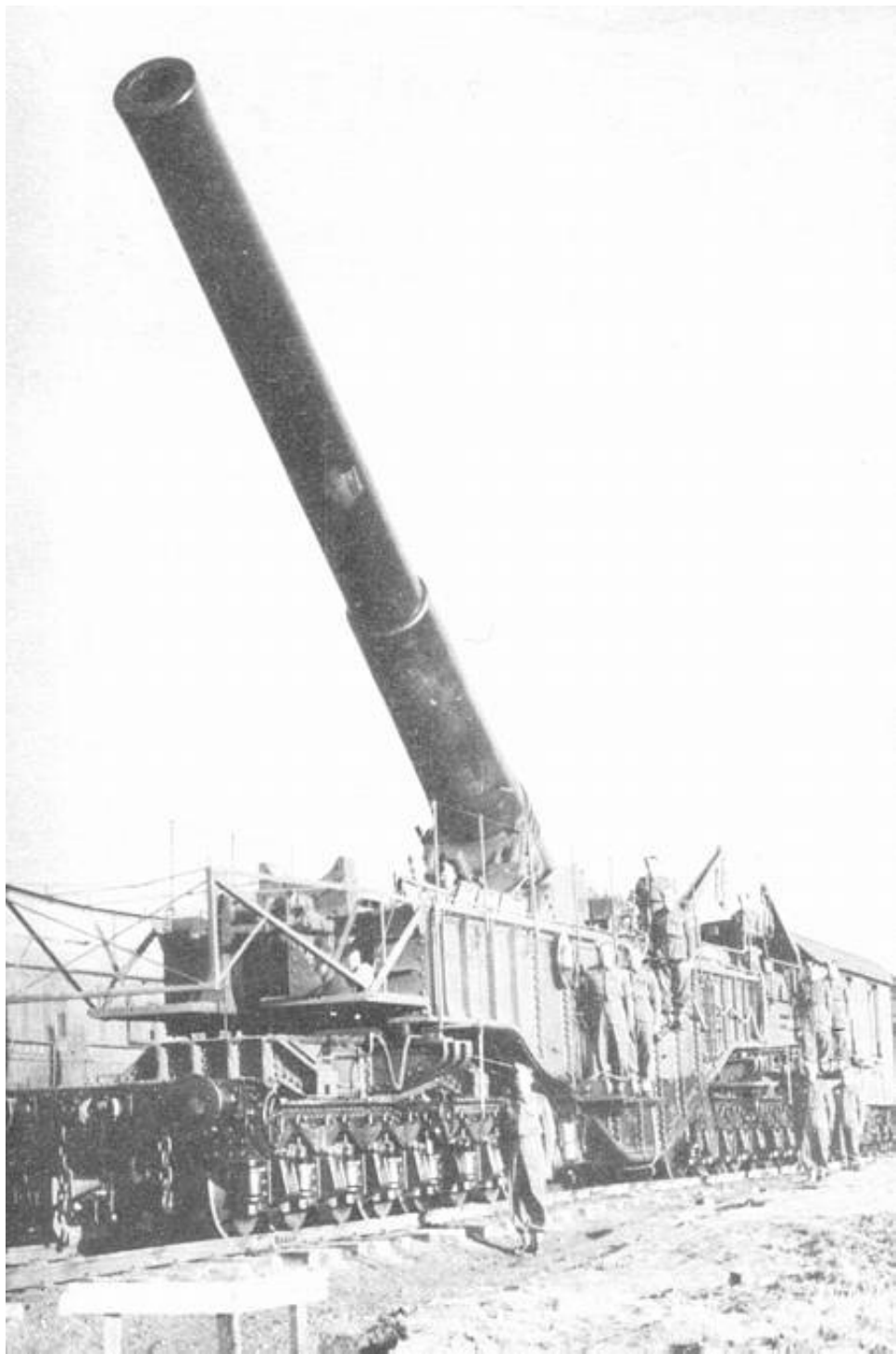
Organisationen er beregnet på Command Decision-reglerne.

Mike D. Taylor anfører desværre ikke sine kilder og anfører, at 1st Super Heavy Battery, Royal Artillery skulle være udrustet med 2 stk. 9,2" jernbanekanoner.

Denne oplysning er i modstrid med den meget artillerikyndige forfatter til Kilde 1, Ian V. Hogg, der anfører, at der alene blev sendt 12" jernbanehaubits til Frankrig. Haubits eller kanon ufortalt, så er der ingen tvivl om, at det vil være en spændende opstilling med et sådant jernbanebatteri.

Kilder

1. *British & American Artillery of World War 2* af Ian V. Hogg, Arms and Armour Press, London 1978, ISBN 0-85368-242-9.
2. *History of the Royal Regiment of Artillery - The Years of Defeat 1939-41* af Sir Martin Farndale, Royal Artillery Institution, London 1996, ISBN 1-85753-080-2.
3. *Gunners at War* af Peter Mead, Ian Allen Ltd., Shepperton, Surrey 1982, ISBN 0-7110-1157-5.
4. *The British Army at War* af Brigadier-General E.D.H. Tollemache, John Murrey and the Pilot Press, London 1941.
5. *Engines of War - The Mechanised Army in Action*, Adam & Charles Black, London 1941.
6. *The Gamers Guide to the BEF in 1940, Part I* af Mike D. Taylor, Command Post Quarterly, Nr. 15.
7. *The Guns: 1939-45* af Ian V. Hogg, Ballentine Books, New York 1970, ISBN 0-345-24991-7-250.

18" jernbanehaubits fotografert ved Dover, december 1940.
Fra Kilde 7.